

De man achter de mythe

Op het laatst was het een fluitje van een cent. Na een paar dagen constante achtervolging liep Jonas Savimbi definitief in de val. Toen ik elf jaar oud was, namen leden van Savimbi's lijfwacht uren de tijd om mij te verhalen van zijn onsterfelijkheid. Zij vertelden dat Savimbi in staat was in het niets op te lossen. Kogels hadden geen vat op hem. In Huambo werd telkens weer hetzelfde verhaal verteld over hoe de MPLA of het FNLA had geprobeerd hem te doden, door zijn opstijgende vliegtuig te beschieten. Savimbi had toen de deur opgeduwd en was naar buiten gesprongen. Met zijn AK-47 had hij op weg naar de grond zijn belagers één voor één gedood. Het schijnt dat er een paar keer een bomaanslag op hem is gepleegd terwijl hij een menigte toesprak, maar dat de bommen hem niet hadden weten te deren.

De lijfwachten die dit soort mythes aanhingen, waren voor het merendeel jonge mannen die in 1974 door Savimbi waren geronseld in de steden, na het ineensstorten van het koloniale bestuur. Uit de hartstocht en de ernst waarmee zij deze verhalen vertelden, werd duidelijk dat zij er echt in geloofden. Een paar waren zelf naar Afrikaanse medicijnmannen geweest voor tovermiddelen waarmee zij zich konden beschermen. Zij wilden wel toegeven dat hun Afrikaanse *juju* niet zo sterk was als die van Savimbi, want alleen de president had toegang tot de beste toverdokters van het continent.

Als jongetje geloofde ik alles wat zij mij vertelden, ondanks het feit dat zij behangen waren met wapens om de man te beschermen die zij *blindado* (pantserman) noemden. Ironisch genoeg doorzagen de meeste volwassenen de tegenspraak ook niet. Het verhaal van de *blindados* was niet beperkt tot Unita; zelfs de MPLA en het FNLA kenden hun eigen pantsermannen.

Savimbi is gewoon een mythe. Ik bestrijd de stelling dat het aan hem te danken is, dat Unita in 1976 niet is weggevaagd. Het staat vast dat de leden van de partij uit zichzelf het gevoel hadden dat zij moesten vechten tegen de onrechtvaardigheid dat de MPLA de enige 'wettige' heerser van Angola was geworden. Toen de MPLA opriep Savimbi te doden om zo Unita de genadeslag te geven, vormde de beweging een menselijk schild om de president te beschermen. Bij ettelijke aanvallen van de MPLA en de Cubaanse troepen sneuvelden veel mensen die betrokken waren bij het beschermen van Savimbi. Tijdens de lange mars naar Namibië, waar Unita met hulp van Zuid-Afrika haar eerste permanente basis vestigde, lieten velen het leven, vooral door de honger.

Toen Unita eind 1999 uit haar bolwerken Bailundu en Andulu was geschopt, was Savimbi van plan de lange mars van eind jaren zeventig over te doen en de gewapende arm van de partij te hergroeperen. Dit keer vergat hij iets belangrijks: het ontbrak aan een gevoel binnen Unita dat zij door de MPLA waren verraden. Verantwoordelijk voor de teloorgang van Unita was maar één man. Het was ook diens schuld dat zelfs terroristisch geweld gebruikt werd. Veel meer mensen binnen Unita valt het te verwijten dat zij er zo lang het zwijgen toe hebben gedaan. Zijn dood schept nieuwe mogelijkheden. Dit is de laatste en beste kans voor Unita om een rol op te eisen als spreekbuis van de ontevreden Angolese meerderheid.

Dinho Chingunji

vertegenwoordiger in Washington van Unita Renovada.

Een langere versie van deze tekst verscheen eerder op de website van *The Namibian*.